

Nederlandse handelsbalans agrarische producten

15 januari 2016

Marc Ruijs en Gerben Jukema

Agrarische export van Nederland stijgt, maar handelsoverschot neemt af

Uit ramingen¹ blijkt dat de Nederlandse agrarische export, inclusief wederuitvoer, in 2015 stijgt met 0,9% naar € 82,4 mld. De import van agrarische producten zal sterker stijgen (5,9%) dan de export en komt uit op € 56,1 mld. Het aandeel van Duitsland in de totale Nederlandse agrarische export in 2015 daalt met 0,1% naar 25,3%. Het totale Nederlandse handelsoverschot daalt naar verwachting in 2015 naar € 46,3 mld. (€ 51 mld. in 2014). Het handelsoverschot van agrarische producten neemt in 2015 af met € 2,4 mld. naar € 26,4 mld.

De agrarische handel van Nederland is internationaal georiënteerd. Naast een grote producent van agrarische producten is Nederland ook een grote verwerker en doorvoerhaven van agrarische producten. Ontwikkelingen in andere delen van Europa of de wereld hebben grote invloed op de internationale handelspositie van Nederland. Met name het al dan niet slagen van oogsten heeft invloed op prijsvorming en daarmee op de export- en importwaarden en de handelsvolumes. Zo kwam de oogst van Spaanse glasgroenten dit najaar later op gang, wat in Nederland voor gunstige prijsvorming zorgde. Daarnaast werden bijvoorbeeld cacao-producten aanzienlijk duurder door misoogsten in Ghana. Mede hierdoor stegen zowel de import- en exportwaarden voor cacao-producten voor Nederland. Vogelgriep in de VS bleek gunstig uit te pakken voor de eierprijzen.

Ook binnenlandse ontwikkelingen in productie of verwerking van grondstoffen zijn van invloed. Zo heeft de sluiting van Philip Morris eind 2014 een negatief effect op de export van tabaksproducten door Nederland in 2015. De gedaalde olieprijs, waardoor het transport goedkoper werd, en gunstige koersverhoudingen hadden in algemene zin een positieve invloed. In 2015 was het handelsklimaat om te exporteren naar niet-eurolanden gunstig, waardoor bijvoorbeeld de export naar het VK en de VS steeg. Import vanuit niet-eurolanden werd door dezelfde valutaontwikkelingen negatief beïnvloed. Bovenstaande ontwikkelingen en de voorzichtige economische groei in onze voornaamste afzetlanden zorgden, ondanks de toenemende geopolitieke onrust, voor een beperkte toename van de agrarische exportwaarde in 2015.

De Nederlandse handel wereldwijd verder toegenomen in 2015

De totale Nederlandse goederenuitvoer (inclusief agrarische producten) in 2015 wordt geraamd op € 438,7 mld. en is 1,2% hoger dan in 2014. De goedereninvoer (€ 392,5 mld.) is 2,6% hoger dan in 2014. Hierdoor daalt het totale handelsoverschot van Nederland in 2015 (€ 46,3 mld.) met 9,3% ten opzichte van 2014 en ligt op het niveau van 2013.

Deze uitgave is tot stand gekomen ter gelegenheid van de Internationale Grüne Woche Berlin. Voor meer informatie en de cijfers, kijk op www.agrimatie.nl.

¹ Een methodologische uitleg van deze raming is te vinden op www.agrimatie.nl.

De daling in handelsoverschot is voor agrarische producten groter dan voor niet-agrarische producten. Ondanks het feit dat agrarische producten voor 18,8% van de totale Nederlandse export in 2015 bijdragen, zijn de agrarische producten voor 57% verantwoordelijk voor de handelsbalans. De export van agrarische producten bedroeg in 2015 € 82,4 mld. en de import € 56,1 mld.

De belangrijkste Nederlandse agrarische exportproducten in 2015 waren aardappelen, groenten en fruit (AGF), bereide producten voor menselijke consumptie (zoals bewerkt vlees, vis en groente), levende dieren en vlees, sierteeltproducten en zuivel en eieren. De import van agrarische productgroepen betrof met name aardappelen, groenten en fruit, bereide producten voor menselijke consumptie, levende dieren en vlees, graanproducten, cacao(producten) en oliën en vetten. Dit beeld is al enkele jaren gelijk.

Het Nederlandse agrarische handelsoverschot daalde van € 28,7 mld. in 2014 naar € 26,4 mld. in 2015. De import van agrarische producten in 2015 nam sterker toe dan de export (€ 3,1 versus € 0,7 mld.). Het agrarische handelsoverschot komt volledig tot stand uit de handel met EU-landen, want Nederland kent een handelstekort voor agrarische producten met niet-EU-landen. Het handelsoverschot met de EU-landen is in 2015 afgenomen (€ 1,9 mld.). Het handelstekort met niet-EU-landen is in 2015 toegenomen (€ 0,5 mld.)

De importen uit de niet-EU-landen bestaan vooral uit aardappelen, groenten en fruit, oliezaden, veevoedergrondstoffen en koffie- en cacaobonen. Bij de export naar niet-EU-landen betreft het hoofdzakelijk bewerkte producten zoals zuivel, dranken, koffie, thee, cacao(producten) en graanproducten. Een deel van de Nederlandse agrarische export bestaat uit wederuitvoer van producten die eerst in Nederland zijn geïmporteerd, zoals bijvoorbeeld seizoensgebonden groenten en fruit.

Binnen de EU blijft Duitsland de belangrijkste handelspartner. Daarna volgen België, het VK en Frankrijk. De export naar Duitsland steeg in 2015 met 0,3% en naar het VK met 3%, terwijl de export naar België en Frankrijk daalde (1,7% respectievelijk 2,7%). De import van agrarische producten vanuit Duitsland, België en Frankrijk nam in 2015 toe (5,4%, 5,1% en 2,2%), maar daalde vanuit het VK (2,7%). Buiten de EU-landen nam de export van agrarische producten in 2015 toe met 1,8% en de import met 2,4%, en daarom een toename van het handelstekort. De agrarische export naar Rusland daalde door de zwakke roebel en de voortdurende handelsboycot in 2015 verder met € 374,4 mln. Het effect van deze daling op de totale exportwaarde is beperkt vanwege het kleine aandeel van Rusland in de totale agrarische export.

De Nederlandse agrarische handel speelt zich vooral af met onze buurlanden. Van de Nederlandse agrarische export gaat naar ruim 25% naar Duitsland, terwijl van onze agrarische importen bijna 19% uit Duitsland komt. Bij de export binnen de EU gaat het vooral om groenten en fruit, vlees, sierteelt, zuivel en bewerkte producten. De belangrijkste importproducten vanuit de EU zijn graanproducten, vlees, bewerkte producten, groenten en fruit en zuivel.

De 28 landen van de Europese Unie hebben samen een aandeel van 76% in de Nederlandse agrarische exporten en ongeveer 58% in de agrarische importen van Nederland. Deze percentages zijn al jaren stabiel en ze verschillen in 2015 dan ook nauwelijks van die in 2014.

De agrarische handel met Duitsland in 2015 weer toegenomen

Duitsland is al jaren veruit de belangrijkste partner voor ons land voor zowel de export als de import van agrarische producten, met aandelen in 2015 van 25,3% respectievelijk 18,6% van de totale agrarische handel.

Zowel de export als de import van agrarische producten met Duitsland vertoont een stijging na een daling in 2014. In 2015 steeg de exportwaarde van agrarische producten naar Duitsland met 0,5%, terwijl de totale agrarische invoerwaarde met zo'n 5,3% toenam. De exportwaarde en

importwaarde van agrarische producten in 2015 naar en uit Duitsland bedroeg € 20,9 mld. respectievelijk € 10,4 mld.

De afzet van agrarische producten naar Duitsland in 2015 bestaat voor bijna 30% uit tuinbouwproducten (groenten en fruit en sierteeltproducten) en voor ruim 21% uit dierlijke producten (vlees, zuivel en eieren). Daarnaast is een grote groep overige agrarische producten, waaronder cacao(producten), voor menselijke consumptie bewerkte producten, veevoer en oliehoudende zaden en -vruchten. Nederland importeert vooral levend dieren, vlees, zuivel en graanproducten.

De Nederlandse invoer uit Duitsland

Nederland heeft in 2015 voor € 56,1 mld. aan agrarische producten ingevoerd. Hiervan kwam € 10,4 mld. uit Duitsland. Duitsland is de belangrijkste leverancier van agrarische producten die in Nederland worden geïmporteerd. Op enige afstand volgen België (€ 7 mld.) en Frankrijk (€ 3,7 mld.).

De belangrijkste drie agrarische importproductgroepen uit Duitsland zijn levende dieren en vlees, zuivel en eieren en graanproducten. De import van zuivel en eieren neemt de laatste jaren af, terwijl de import van levende dieren en vlees en graanproducten na een daling in 2013 weer is toegenomen.

Ontwikkelingen in de export naar Duitsland van de belangrijkste productgroepen

Aardappelen, groenten en fruit

Deze productgroep wordt gedomineerd door drie producten: tomaten, paprika's en komkommers. Samen zijn ze goed voor ongeveer een derde van de uitvoerwaarde van groenten en fruit naar Duitsland. Met € 3,8 mld. in 2015 kwam de exportwaarde van deze productgroep 12,2% hoger uit dan in 2014. De exportwaarde van de productgroep vertoont na een daling in 2014 weer een forse stijging. Met name veroorzaakt door gestegen producentenprijzen van groenten in Nederland maar ook de toename van de wederuitvoer van fruit door Nederland spelen hier een rol.

Het product tomaten is verder uitgewerkt voor deze productgroep. Ook hier is deze algemene exportstijging terug te vinden. Daarnaast is verder ingegaan op de ontwikkelingen bij de appels.

Levende dieren en vlees

De exportwaarde van levende dieren en vlees, bestaande uit varkensvlees, rundvlees en pluimveevlees bedraagt naar verwachting € 2,4 mld. in 2015. De exportwaarde van deze productgroep neemt in 2015 naar verwachting af (8,1%). Deze daling is een voortzetting van 2014 toen de export ook al daalde. Het product levende varkens is verder uitgewerkt voor deze productgroep. Ook voor dit product is de verwachting dat de export in 2015 zal afnemen.

Sierteelt

De export van sierteeltproducten zal naar verwachting in 2015 op € 2,4 mld. uitkomen. Dit is een voorzichtige toename ten opzichte van 2014 (2,3%). Met een aandeel van 11,5% in 2015 heeft deze productgroep een belangrijk aandeel in de totale export naar Duitsland. De productgroep bestaat zowel uit bloemen en planten, maar ook bloembollen en boomkwekerijproducten. De producten bloemen, boomkwekerij en bloembollen zijn verder uitgewerkt voor deze productgroep.

Zuivel en eieren

Na een stabilisatie in 2014 zal de export van de productgroep zuivel en eieren naar verwachting naar Duitsland in 2015 fors dalen (-10,3%). Deze productgroep bestaat onder andere uit kaas, eieren en diverse melkproducten. De export van kaas zal naar verwachting door lagere prijzen afnemen. Die van eieren zal naar verwachting toenemen. Een vogelgriepuitbraak in de VS zorgde

mede voor extra vraag naar eierproducten. Voor deze productgroep zijn kaas en eieren uitgewerkt.

De Nederlandse positie op de Duitse markt licht gedaald

Nederland en Frankrijk zijn samen verantwoordelijk voor bijna een derde van alle agrarische producten die worden geïmporteerd in Duitsland. Het Nederlandse aandeel ligt in 2015 op 23,2% en het Franse op 7,9%. Tussen 2012 en 2014 is de trend dat beide landen wat van hun aandeel inleveren. Het aandeel van Italië ligt al enkele jaren net boven de 7% en dat van België schommelt rond de 6,5%. Het Poolse aandeel was 15 jaar geleden slechts 1% en is, vooral na de toetreding tot de EU in 2004, flink gegroeid tot 6,4% in 2015.

Ontwikkeling in de wereld in 2014

De omvang van de wereldmarkt voor agrarische producten schommelt, volgens de meest recente cijfers uit de UN COMTRADE database, al vier jaar rond de USD 1.600 mld. In 2009 en 2010 was het niveau, als gevolg van de kredietcrisis, aanmerkelijk lager (USD 1.100 mld. in 2009 en 1.278 mld. in 2010).

De grootste exporteurs van agrarische producten in 2014 zijn, in volgorde van belangrijkheid, de VS, Nederland, Duitsland, Brazilië, Frankrijk en China. Duitsland is een grote exporteur, maar een nog grotere importeur van agrarische producten en is daarmee netto-importeur. De andere vijf landen zijn allemaal netto-exporteur (grotere exportwaarde dan importwaarde). Nederland was met ruim USD 37 mld. na Brazilië (USD 71 mld.) de grootste netto-exporteur van agrarische producten. Argentinië volgt als derde netto-exporteur met USD 36 mld.

De belangrijkste netto-importeurs van agrarische producten in 2014 zijn Japan, China, het VK en Zuid-Korea. De gezamenlijke netto-importwaarde in 2014 voor deze landen is bijna USD 220 mld.

Contact

LEI Wageningen UR	Gerben Jukema
Postbus 29703	Onderzoeker
2502 LS Den Haag	T +31 (0)70 335 83 59
www.wageningenUR.nl/lei	E gerben.jukema@wur.nl

Lei.library.nl
2016-012a